

Alındı : 13.04.2023

Kabul edildi : 16.05.2023

Early Childhood Education Researches

www.ecerjournal.net

ISSN:

Okul Öncesi Eğitime Devam Eden Çocukların Alıcı Dil Becerilerinin İncelenmesi

Examination of Receptive Language Skills of Children in Preschool Education

Mustafa Bostancı¹, Ayşe Güler Küçükturan², Hesna Bostancı³

ÖZ

Bu çalışma, 36-72 ay arasında okul öncesi eğitime devam eden çocukların alıcı dil becerilerinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmada yöntem olarak nicel yöntem desenlerinden betimsel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Çalışma grubunu tesadüfi olmayan örnekleme yöntemlerinden amaçlı örnekleme yöntemi ile Ankara ilinde bulunan dört anaokulundan seçilen 130 çocuk oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri, çocukların "Peabody Resim Kelime Testi"nden aldıkları alıcı dil gelişim puanlarından oluşmaktadır. Verilerin analizinde bağımsız t testi kullanılmıştır. Verilerin istatistiksel hesaplamalarında şu sonuçlara ulaşılmıştır: Okula devam süresi çocukların ölçülen alıcı dil puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yaratmaktadır. Ancak, çocukların cinsiyeti, anne baba eğitim durumu ve evdeki çocuk sayısının çocukların ölçülen alıcı dil puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir.

Anahtar Kelimeler:

Peabody Resim Kelime Testi, Alıcı Dil, Okul Öncesi Eğitim.

ABSTRACT

This study was carried out to examine the receptive language skills of children attending pre-school education between 36-72 months. The descriptive research method, one of the quantitative method designs, was used as a method in the research. The study group consists of 130 children selected from four kindergartens in Ankara. The data of the study consists of the receptive language development scores of the children from the "Peabody Picture Vocabulary Test". Independent t-test was used in the analysis of the data. The following results were obtained in the statistical calculations of the data: The duration of school attendance creates a statistically significant difference in the measured receptive language scores of children. However, it is seen that the gender of the children, the educational status of the parents and the number of children at home do not show a statistically significant difference in the measured receptive language scores of the children.

Keywords:

Peabody Picture Vocabulary Test, Receptive Language, Preschool Education

Extended Abstract

Aim

Creating appropriate environments, presenting effective stimuli, and planning activities not only support the language development of the child, but also contribute to the use of

¹ Sakarya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, mustafabostanci1002142@gmail.com, Orcid ID: 0000-0001-5918-2716

² Prof. Dr., Başkent Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, agulerk@baskent.edu.tr Orcid ID: 0000-0002-5716-0078

³ Bursa Şehir Hastanesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, htoraman998@gmail.com, Orcid ID: 0000-0003-0870-0928

Kaynak Gösterimi: Bostancı, M., Küçükturan, A. G. & Bostancı, H. (2023). Okul Öncesi Eğitime Devam Eden Çocukların Alıcı Dil Becerilerinin İncelenmesi. *Early Childhood Education Researches*, 1(1), 20-35.

language development capacities at the highest level. For this reason, in this study, it was aimed to examine the variables that make a difference in the receptive language skills of children who continue to pre-school education between 36-72 months.

Method

The descriptive research method, which is one of the quantitative method designs, was used in the research. The sample group consists of 130 children selected from four kindergartens in Ankara with the purposeful sampling method, which is one of the non-random sampling methods. The data of the study were collected using the Family Information Form and the Peabody Picture and Word Test prepared by the researchers. A "family information form" was filled in for the volunteer parents who allowed their children to participate in the study. Observed receptive language scores obtained from 130 children included in the study were analyzed. The Pearson Picture Vocabulary Test showed an increase in children's receptive language development on a monthly basis, and the relationship between the scores obtained from the sample and the norm values of the test was examined. The obtained Pearson correlation coefficient and scatter plot show that there is a positive and highly linear relationship between the two variables. For this reason, analyzes were made with the scores of the children participating in the research group from the Peabody word picture test. In order to examine the normality of the scores, skewness and kurtosis values were examined and these values were found to be between -1.5 and 1.5. Therefore, it is accepted that the obtained scores are in accordance with the normality assumption (Tabachnick & Fidell, 2013). Since the data provided the assumption of normal distribution, the analysis of the data was made with an independent t-test.

Results

It was investigated whether the gender, parental education level, number of children at home and school attendance duration of 33-72 months old children attending pre-school education make a difference in the observed receptive language development. The findings showed that the duration of children's school attendance (in months) made a statistically significant difference; It was found that gender, mother and father education level, and the number of children at home did not make a statistically significant difference in the observed receptive language development of children. The results show that children who attend school for 0-12 months have higher receptive language development scores than those who attend school for 13-36 months.

Discussion and Conclusion

It is observed that gender, parent's educational levels, number of children at home do not make any difference in the development of receptive language of 33–72-month-old preschool children but duration of attendance at school makes a statistical difference. There are studies affirming advance language development of female students compared to male students in the previous years. (Anastasi, 1958; Maccoby,1966; Maccoby and Jacklin, 1974; law vd., 2013). In this study, it is observed that gender does not make a difference between raw scores obtained from the Peabody picture vocabulary test. The fact that similar results obtained from different samples (Erbay, Öztürk-Samur, 2010; Taner and Başal, 2005; Yıldırım-Doğru vd., 2010;) conducted with Peabody picture vocabulary test supports this study. All these results show that language development develops independently of gender. Socio-cultural theory states that learning forms in a social context and those individuals are active actors who can affect their environments and be affected by their environments. In this case, the number of children at home, therefore the sibling relations, has an inevitable

contribution to children's receptive vocabulary knowledge, especially in the early years. Similarly, in Yıldırım Doğru and et all.'s study, it was observed that the number of children at home does not make any difference in children's vocabulary knowledge. Öztürk (1995) showed that the number of siblings of children who either attend preschool or not makes no difference in children's receptive vocabulary levels. Havron et al. (2019) showed that age differences were not related to verbal skills and did not interact with gender. Especially, in single-child families, parents establish the effective parent communications and interactions and parents' educational levels will be the determinant of this interaction. Koçak et.al, (2014) found that mother's educational levels make a significant difference in picture vocabulary scores of children attending preschool. In fact, in this study it was observed that parent's educational levels did not make any difference in the scores obtained from Peabody picture vocabulary tests. It is believed that the difference between the results of two studies caused by the sample group, which is formed by children who attend preschool, or not. This is due to the quality of interactions between children who are not attending preschool and parents having higher educational levels. In this study, it is observed that mean scores obtained from Peabody picture vocabulary test of children attending preschool for 13-36 months found to be statistically significantly high compared to scores of children attending preschool for 1-12 months. In similar studies, it was observed that language skills increased as the duration of going to school increased (Koçak et al. 2014; Önkol-Şengül, 2007.) Although similar results were obtained in studies conducted with different groups in different years on children's language development in early childhood period, it is important to see the different aspects of the subject. For this reason, since language development is one of the fastest development areas of early childhood, babyhood studies should be included in the studies. Language skills development is a process; therefore, studies should be conducted with longitudinal methods. Different tests should be developed in order to examine the change in development against time.

Giriş

Erken çocukluk döneminin en temel gelişimsel alanlarından biri dil becerilerinin kazanılmasıdır. İşitilen dilin sistemlerinin kavranması psikolojik, dilbilimsel ve gelişimsel bir durumdur (Friedlander, 1970). Bebekler doğdukları andan başlayıp yetişkin formunda anlama ve üretme aşamasına gelene kadar, dilin ses bilgisi, söz dizimi, yapı bilgisi, anlam bilgisi gibi pek çok yönünü kazanırlar (Berument & Güven, 2013). Ancak dil ediniminin bu teknik yönünün dışında, alıcı dil becerilerinin gelişimi, çevrelerindeki işitsel ve dilsel olaylarla karşılıklı etkileşimleri ile ilişkilidir. Dolayısıyla küçük çocukların çoğu, yaşamlarının ilk dört yılında dil öğrenmede önemli ilerleme kaydederler ve gelişimsel sürecin takip edilmesi önemlidir.

Dil edinimi kalıplarındaki gecikmeler veya farklılıklar, gelişimsel sorunların hassas göstergeleridir (Conti-Ramsden ve Durkin, 2012). Dilin insan davranışındaki önemi göz önüne alındığında, dil güçlüklerinin çocukların yaşamlarının diğer yönlerindeki güçlükler için bir risk faktörü taşıdığı görülmektedir (Conti-Ramsden ve Durkin, 2007; Clair vd., 2010). Bu nedenle dil gelişimi, okul öncesi yıllarda çocukların karşılaştığı temel gelişimsel görevlerden biridir. Bebekler konuşulan dilin akustik ve zamansal özelliklerine dikkat etmelerini ve bunları algulamalarını sağlayan evrimsel olarak uyarlanmış sinir sistemlerine sahiptir. Doğumdan kısa bir süre sonra bebekler, kendi ana dillerinde bulunmayanlar dâhil, dünya dillerinin kullandığı tüm ses karşıtlıklarını ayırt edebilirler (Kuhl & Meltzoff, 1997; McMurray ve Aslin, 2005).

Çocuklar ilk sözcüklerini genellikle birinci yaş civarında söylerler. Bu ilk kelimeler, yetişkin formuna ne kadar yakın olduklarına göre değişebilir. İlk kelimesinden sonraki ilk aylarda, çocuklar yaklaşık 50 kelime biriktirene kadar ayda ortalama 10 kelime eklerler. Bundan sonra

bir "sözcük patlaması" olur ve çocukların sözcük dağarcığı ayda 30 sözcükten çok daha hızlı artar (Benedict, 1979; Goldfield ve Reznick, 1990). İkinci yaşta, çocuklar çok sözcüklü cümleler kurarak gramer yapısına uygun konuşmaya başlarlar (Schipke ve Kauschke 2011; Thordardottir vd., 2002), Çok cümleli ifadelerin üretimi, küçük çocuklarda dil gelişiminin sonraki aşamalarını işaret eder (Kirjavainen vd., 2009). Tipik gelişim gösteren çocukların çoğunun, 5 yaşında okula başlamadan önce, sözel dil gelişiminde söz dizimine ait kazanımları tamamlanmış (Hoff, 2013), seslerin, sözel ifadelerin anlaşıldığı ve anlamlandırıldığı alıcı dil ve kendisini anlatmak, duygu ve düşüncelerini belirtmek için kullandığı sözel öğelerden oluşan ifade edici dil becerileri gelişmiştir.

Araştırmalar, alıcı dilin bebeklik ve erken çocukluk döneminde ifade edici dilden önce geliştiğini (Benedict, 1979; Gershkoff-Stowe ve Hahn, 2013; Goldin-Meadow vd., 1976) ve bu iki alanın performansa dayalı standartlaştırılmış testlerde okul öncesi dönemin sonu ve ilkokulun ilk yıllarında nispeten eşit hale geldiğini göstermektedir (Letts vd, 2014; Wiig vd., 2004).

Ancak, çocuklar belirli gramer yapılarının kullanımı açısından değerlendirildiğinde ifade edici dilin anlamsal dilden daha üstün olduğu yönünde istisnai durumlar belgelenmiştir. Diğer bir deyişle alıcı dilin ifade edici dil becerilerinden önce gelişmesi eğilimine rağmen, sözdizimsel gelişimin belirli alanlarında anlamayı aşan üretimin kanıtları vardır (Ryan vd., 2016).

Oysa, Clark ve Wells (1995), anlama ve üretmenin asimetric olarak geliştiğini ve konuşmacının belirli bir anlamı iletmek için kullanılacak kelimenin hangisi olduğunu bilmesi için "anlamanın üretimden önce gelmesi gerektiğini" belirtmiştir. Çocukların dil ediniminde, anlam bilgisinin en temel gelişim göstergesi sözcük dağarcığındaki artıştır (Levey & Polirstok 2011). İştme kayıpları, uyarıcı eksikliği gibi genetik ve yapısal sorunlar, dil edinim sürecinde aksamalara ya da gecikmelere yol açabilir (Okalidou vd., 2011).

İki yaşına kadar çocukların kelime kazanımlarının değerlendirilmesi genellikle anne-babadan alınan bilgiye dayanılarak yapılmaktadır. Çocukların elde ettiği kelime dağarcığı sadece çıkarabildiği veya anlamlandırabildiği seslerden ibaret değildir. Alıcı dil kelimelerin yanın da mimikleri de anlamayı gerektirir. Sözcükleri anlayan çocuk, onları kullanmaya, dilin yapısını çözmeye başlar. Daha sonra içinde yaşadığı kültürün özelliklerine uygun olarak kendini ifade etme becerisini geliştirir.

Dil becerileri erken dönemde ebeveyn desteğiyle daha sonra da eğitim kurumlarında ileri düzeyde kazanılan gelişimsel süreçtir. Dil becerilerinin, okul öncesi dönemden itibaren yeterli düzeyde desteklenmesi durumunda, bireyin yaşam boyu, akademik ve sosyal gelişiminin olumlu yönde etkilendiği bilinmektedir (Aydoğan ve Koçak, 2003). Uygun ortam oluşturulması, nitelikli uyarıcıların sunulması ve etkinliklerin planlanması çocuğun dil gelişimini desteklerken, dil gelişim kapasitelerini de en üst düzeyde kullanmalarına katkı sağlar. Diğer taraftan yapılan çalışmalar, sosyal yoksunluk, zayıf dil becerileri ve zayıf eğitim başarısı arasındaki ilişki olduğunu göstermektedir (Arriaga vd., 1998; Walker vd., 1994). Dildeki yeterlilik sosyal iletişim becerilerindeki uyum, kişilerarası ilişkileri başlatma ve sürdürme alanlarında önemli olduğu kadar içsel düşünme ve içsel konuşma alanlarında da önemlidir (Marton vd., 2005). Dolayısıyla, alıcı ve ifade edici dil becerilerinin gelişiminin birbiriyle olan bu ilişkisi, dil gecikmesi riski taşıyan çocukların erken fark edilmesi açısından önemli hale getirmektedir. Bu nedenle erken çocukluk dönemi çalışanlarının dil becerilerinin gelişimini etkileyen etkenleri bilmeleri açısından bu çalışma okul öncesi eğitimi almakta olan 36-72 ay arası okul öncesi eğitime devam eden çocukların alıcı dil becerilerinde fark yaratan değişkenlerin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Bu amaç çerçevesinde;

Okul öncesi eğitime devam eden çocukların alıcı dil kelime bilgisinde cinsiyet, anne-baba eğitim düzeyi, okulda devam süresi ve evdeki çocuk sayısı, istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir? sorusuna yanıt aranmaktadır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırma, 33-72 aylık çocukların alıcı dil gelişiminde fark yaratan değişkenlerin belirlenmesi amacıyla nicel yöntem desenlerinden betimsel tarama yöntemi kullanılmıştır. Tanımlayıcı istatistikler, verileri düzenlemek, sunmak ve analiz etmek için kullanılan sayısal ve grafiksel tekniklerdir. Bir örneklemden bir değişkeni tanımlamak için kullanılan tanımlayıcı istatistiklerin biçimi, kullanılan ölçüm düzeyine bağlıdır (Fisher & Marshall, 2009).

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evreni, 2022-2023 eğitim öğretim yılında Ankara’da bulunan Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı’na bağlı kreş ve gündüz bakımevlerinde öğrenim gören 33-72 aylık çocuklardır. Örnekleme grubunu seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden amaçlı örnekleme yöntemi ile dört anaokulundan seçilen 130 çocuk oluşturmaktadır. Bu yöntemde örnekleme grubuna dâhil edilecek birimler, araştırmacının önceki bilgi, deneyim ve gözlemlerine dayanarak amaca uygun şekilde kendi yargısıyla belirlenmektedir (Ural ve Kılıç, 2011).

Çalışmada yer alan çocuklara ait demografik özellikler tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1

Çalışma grubuna ait demografik özellikler

Değişkenler	Kategori	f	%
Cinsiyet	Kız	59	45,4
	Erkek	71	54,6
Evdeki Çocuk Sayısı	Tek Çocuk	80	61,5
	2 ve Üstü Çocuk	50	38,5
Anne Eğitim Durumu	Lisans Öncesi Eğitim	35	26,9
	Lisans ve Üstü Eğitim	95	73,1
Baba Eğitim Durumu	Lisans Öncesi Eğitim	31	23,8
	Lisans ve Üstü Eğitim	99	76,2
Okula Devam süresi (Ay)	1-12 ay	81	67,00
	13-36 ay	49	33,00
	Toplam	130	100

Tablo 1’de araştırmaya katılan okul öncesi eğitime devam eden çocukların demografik bilgileri görülmektedir. Buna göre 130 çocuğun 59’u kız, 71’i erkektir. Evdeki çocuk sayısına göre, çocukların 80’i tek çocuk, 50’si iki ve daha fazla çocuktur. Çocukların ebeveynlerinin eğitim durumları, lisans öncesi eğitim alan grup ve lisans ve üstü eğitim alan olarak iki grupta toplanmıştır. Bu durum ebeveynlerin eğitim durumlarının yüksek olduğunu göstermektedir. Buna göre annelerin 35’i lisans öncesi, 95’i lisansüstü eğitim almıştır. Babaların eğitim durumuna göre 31’i lisans öncesi, 99’u lisans ve üstü eğitimlidir. Çocukların 81’i okula 1-12 ay; 49’u 13-36 ay süreyle okula devam etmektedirler.

Veri Toplama Araçları

Çalışmanın verileri araştırmacılar tarafından hazırlanan Aile Bilgi Formu ve Peabody Resim ve Kelime Testi kullanılarak toplanmıştır.

Aile Bilgi Formu

Bu form, ebeveynlerin ve çocuklarının demografik bilgilerini toplamak amacıyla oluşturulmuştur. Aile bilgi formunda; çocuğun cinsiyeti, doğum tarihi (ay, gün, yıl), çocuğun okula devam ettiği süre (ay), ebeveynin (anne ve baba) eğitim durumu, evdeki çocuk sayısına ait bilgiler yer almaktadır.

Peabody Resim Kelime Testi

İlk kez 1959'da Dunn ve Dunn tarafından geliştirilen (akt: Özekes, 2013) Peabody Resim-Kelime Testinin Türkçe'ye uyarlanması, 1974 yılında Katz ve arkadaşları tarafından yapılmıştır (Öner, 1997). Testin güvenilirliği 0.71 ile 0.81 arasında değişmektedir. Testin tekrar güvenilirliği ise 0.52 ve 0.90 arasında bulunmuştur (Özgüven, 1998). Peabody Resim-Kelime Testi 2-12 yaşlar arasındaki çocukların alıcı dil kelime bilgisini ölçen bir gelişimsel testtir. Testte her kartta kavramlara ait 4 resmin olduğu 100 kart bulunmaktadır (Taner ve Başal, 2005).

Verilerin Toplanması ve Analizi

Verilerin toplanacağı okulöncesi eğitim kurumlarına gidilmiş, yönetici ve öğretmenlerle görüşülerek araştırma süreci hakkında bilgi verilmiştir. Çocuğunun çalışmasına onay veren gönüllü ebeveynlerle "aile bilgi formu" doldurulmuştur. Testin uygulanması sırasında çocuklar bireysel olarak odaya alınmış ve her kart teker teker gösterilerek kartta bulunan dört resimden kendisine söylenen kelimeye uygun olan resmi göstermesi istenmiştir. Her doğru yanıtta 1 puan verilmiş ve son sekiz sorunun altısına yanlış yanıt verilene kadar teste devam edilmiştir. Puanların toplamı testin ham puanını oluşturmaktadır. En son bilinen kelimenin sıra numarasından yaptığı yanlışların sayısı çıkarılarak alıcı dil puanları elde edilmiştir. Araştırmanın verilerini oluşturan 130 çocuktan elde edilen puanlar SPSS 25 paket programıyla analiz edilmiştir.

Peabody Resim Kelime testi, çocuğun alıcı dil yaşını belirlemeye yönelik gelişimsel bir testtir. Bu nedenle elde edilen puanlar önceden saptanmış olan çocuğun yaşadığı yere (köy, şehir, gecekondü) göre "Alıcı dil Yaşını Bulma Çizelgesi" den alıcı dil yaşına çevrilir. Doğum tarihi (gün/ay/yıl) testin yapıldığı tarihten çıkartılarak takvim yaşı bulunur (Akt. Bekir, 2004, s. 115-116; Öner, 2008, s. 103-105). Ancak bu çalışma çocukların alıcı dil puanlarına etki eden değişkenleri belirlemeye yönelik olması nedeniyle araştırmanın analizlerine geçilmeden önce verilen normallik varsayımını sağlayıp sağlamadığı incelenmiştir. Normallik varsayımı için çarpıklık ve basıklık değerlerine bakılmıştır. Ayrıca "Pearson Resim Kelime Testinin" çocukların ay bazında alıcı dil gelişimindeki artışı göstermesi nedeniyle, örneklemden elde edilen puanların testin norm değerleri ile ilişkisine bakılmıştır. Elde edilen pearson korelasyon katsayısı ve saçılım grafiği iki değişken arasında pozitif yönlü yüksek düzeyde doğrusal bir ilişki olduğunu göstermektedir. (Tablo 2, Şekil 1) Bu nedenle analizler çalışmaya katılan çocukların Peabody kelime resim testinden aldığı puanlarla yapılmıştır.

Tablo 2

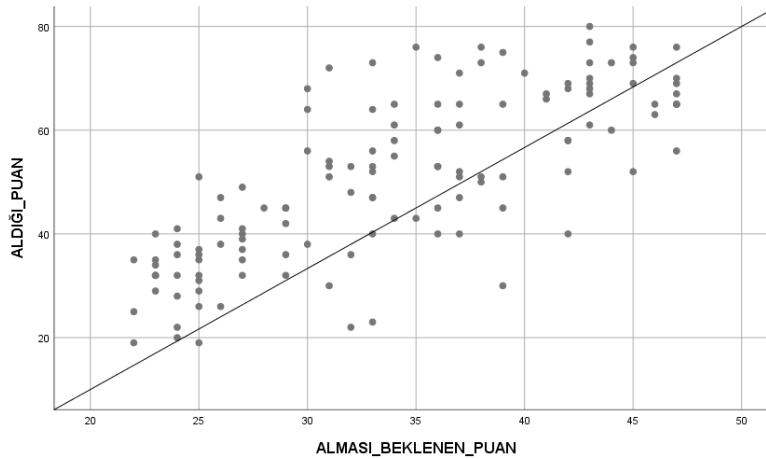
Yaşa göre testten elde edilen puanlarla norm puanları arasındaki ilişki

Korelasyon Değerleri			
		Alınan Puan	Beklenen Puan
Alınan Puan	Pearson Korelasyon	1	0,765**
	Sig. (2 tailed)		0
	N	130	130
Beklenen Puan	Pearson Korelasyon	0,765**	1
	Sig. (2 tailed)	0	
	N	130	130

Tablo 2’de çalışmaya katılan çocukların Peabody resim kelime testinden aldıkları puanlar ile testten yaşlara göre almaları beklenen puanlar arasında yüksek bir ilişki olduğu görülmektedir. Şekil 1’deki saçılım tablosunda çocukların testten aldıkları puanların yaşa göre alınması beklenen puanlardan pozitif yönde yüksek olduğu görülmektedir. Bu durum analizlerin çocukların testten aldıkları alınan puanlarla yapılabileceğini göstermektedir.

Şekil 1

Alınan puanlarla testin norm puanları arasındaki ilişkinin saçılım grafiği

Puanların normalliğinin incelemek için çarpıklık basıklık değerlerine bakılmış bu değerlerin -1,5 ile 1,5 arasında olduğu görülmüştür (Tablo 3) Bu nedenle alınan puanların normallik varsayımına uyduğu kabul edilmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Verilen dağılıma ait istatistikler Tablo 3’te verilmiştir. Veriler normal dağılım varsayımını sağladığı için verilerin analizi bağımsız t testi ile yapılmıştır.

Tablo3

Verilerin normallik testi sonuçları

	N	Ortalama	Ortanca	St. Sapma	Çarpıklık	Basıklık
Alınması Beklenen Puanlar	130	33,99	33,5	7,624	0,125	-1,186

Alınan Puanlar	130	50,80	51	16,107	-0,78	-1,11
----------------	-----	-------	----	--------	-------	-------

Bulgular

Bu bölümde, Peabody Resim ve Kelime Testinden elde edilen sonuçlar araştırma soruları başlığı altında tablolar halinde verilmiştir.

Tablo 4

Cinsiyet ile okul öncesi dönem çocuklarının alıcı dil kelime bilgisi arasındaki fark

	Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	df.	t	p
Alınan Puan	Kadın	59	-0,07	0,98	128	0,723	0,471
	Erkek	71	0,058	1,02			

Tablo 4, araştırmaya katılan çocukların cinsiyetlerinin, Peabody resim kelime testi ile ölçülen dil gelişimi puanlarında fark yaratıp yaratmadığını gösteren t testi sonuçlarını göstermektedir. Sonuçlar, araştırma grubu çocukların cinsiyetlerinin testten elde ettikleri puanlarda anlamlı bir farklılık yaratmadığı görülmektedir. ($P \geq 0.05$) Bu bulguya göre çocukların kız ve erkek çocukların alıcı dil puanları arasında fark yoktur.

Tablo 5

Anne eğitim düzeyi ile çocukların alıcı dil kelime bilgisi arasındaki fark

	Anne Eğitim Durumu	N	\bar{X}	SS	df.	t	p
Alınan Puan	Lisans Öncesi	35	49,00	15,923	128	-0,772	0,441
	Lisans ve Üstü	95	51,46	16,208			

Tablo 5'te araştırmaya katılan çocukların annelerinin eğitim durumlarının, Peabody resim kelime testi ile ölçülen dil gelişimi puanlarında fark yaratıp yaratmadığını gösteren t testi sonuçları görülmektedir. Analiz sonuçları anne eğitiminin, çocukların ölçülen alıcı dil gelişimi puanlarında anlamlı bir farklılık yaratmadığını göstermektedir. ($P \geq 0.05$)

Tablo 6

Baba eğitim düzeyi ile çocuklarının alıcı dil kelime bilgisi arasındaki fark

	Baba Eğitim Durumu	N	\bar{X}	SS	df.	t	p
Alınan Puan	Lisans Öncesi	31	49,19	15,404	128	-0,655	0,515
	Lisans ve Üstü	99	51,30	16,365			

Tablo 6'da çalışmaya katılan çocukların babaların eğitim durumlarının, Peabody resim kelime testi ile ölçülen dil gelişimi puanlarında fark yaratıp yaratmadığını gösteren t testi sonuçları görülmektedir. Analiz sonuçları anne eğitiminin, çocukların ölçülen alıcı dil gelişimi

puanlarında anlamlı bir farklılık yaratmadığını göstermektedir. ($P \geq 0.05$). Bu bulguya göre babaların eğitim düzeyleri araştırmaya katılan çocukların alıcı dil puanları arasında fark yoktur.

Tablo 7

Evdeki çocuk sayısı ile çocukların alıcı dil kelime bilgisi arasındaki fark

	Evdeki Çocuk Sayısı	N	\bar{X}	SS	df.	t	p
Alınan Puan	Tek Çocuk	80	49,08	15,349	128	-1,553	0,123
	İki ve Üstü Çocuk	50	53,56	17,046			

Tablo 7’de çalışmaya katılan çocukların kardeşlerinin olup olmaması, Peabody resim kelime testi ile ölçülen dil gelişimi puanlarında fark yaratıp yaratmadığını gösteren t testi sonuçları görülmektedir. Analiz sonuçları çocukların tek çocuk olması ya da kardeşinin olması ölçülen alıcı dil gelişimi puanlarında anlamlı bir farklılık yaratmadığını göstermektedir. ($P \geq 0.05$).

Tablo 8

Okula devam süresi ile çocukların alıcı dil kelime bilgisi arasındaki fark

	Okula Gidilen Süre	N	\bar{X}	SS	df.	t	p
Alınan Puan	0-12 Ay	81	45,83	15,509	128	-4,915	0,00
	13-36 Ay	49	59,02	13,627			

***P ≤ 0.05**

Tablo 8’de çalışmaya katılan çocukların okul öncesi eğitim kurumlarına devam etme sürelerinin, Peabody resim kelime testi ile ölçülen dil gelişimi puanlarında fark yaratıp yaratmadığını gösteren t testi sonuçları görülmektedir. Çalışmanın Aile Sosyal Politikalar Bakanlığı bünyesinde bulunan kurumlarda gerçekleştirilmesi nedeniyle gruplar 0-12 ay ve 13-36 ay olarak oluşturulmuştur. Çünkü bu kurumlara çocukların 3 yaş sonrasında başlamakta olup okula devam etme sürelerinin sınırlı olduğu görülmektedir. Analiz sonuçları araştırma grubu çocukların puanlarında okula devam edilen süresinin, ölçülen alıcı dil gelişimi puanlarında anlamlı bir fark yarattığını göstermektedir ($P \leq 0.05$). Farkın kaynağının 13-36 ay devam süresi olduğu görülmektedir.

Sonuç ve Tartışma

Gelişen teknoloji ve değişen koşulların çocukların alıcı dil gelişimlerinde bir ilerleme bir ilerlemeye yol açtığı ve testin Türkçe uyarlamasının güncellenmesi gerektiği düşünülmüştür. Bu nedenle, Özkes (2013; 2016) Peabody Resim Kelime Testinin farklı örneklem gruplarıyla yeniden geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarının yapılmasına ihtiyaç olduğunu belirtmiş ve yeni bir güncellenmenin yararlı olacağı düşüncesiyle farklı yaş grubu çocuklarla güncel standardizasyon çalışması yapmıştır. Ancak bu çalışmada kullanılan orijinal versiyonun çocuklarda zamana bağlı olarak artan alıcı dil gelişimlerine bağlı olarak aldıkları ölçülen alıcı dil puanı ve testten o yaşa (ay) ait alınması beklenen puanlarla ilişkisine bakılmış (Tablo 2), iki puan arasında pozitif yönlü yüksek bir ilişki olduğu şekil 2’de gösterilmiştir. Dolayısıyla mevcut çalışmada yer alan çocukların alıcı dil gelişimlerinin yaşa bağlı değerlendirilmesine değil alıcı dil gelişimini etkileyen değişkenlerin belirlenmesine odaklanılmıştır. Bu nedenle bu bu çalışmada okul öncesi eğitime devam eden 33-72 aylar arasındaki çocukların cinsiyetlerinin, anne ve baba eğitim düzeylerinin, evdeki çocuk sayısı ve okula devam ettikleri

sürenin ölçülen alıcı dil puanlarında fark yaratıp yaratmadığı incelenmiştir. Sonuçlar, cinsiyet, anne ve baba eğitim düzeyleri, evdeki çocuk sayısının çocukların alıcı dil puanlarında istatikselsel olarak anlamlı bir fark bulunmazken, okula devam süresinin ölçülen alıcı dil puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yarattığı saptanmıştır.

Erken çocuklukta dil gelişiminin cinsiyete yönelik farklılığı yıllardır tartışma konusu olmuştur. Önceki yıllarda kızların dil gelişiminin erkeklerden daha ileri olduğunu bildiren çalışmalar mevcuttur (Anastasi, 1958; Maccoby, 1966; Maccoby ve Jacklin, 1974). Kızların üstün dil becerileri sergiledikleri görüşü hem bilimsel hem de bilimsel olmayan çalışmalarda genel olarak kabul görmüştür. Ancak, Etchell ve diğ. (2018), beyin yapısı veya işlevindeki cinsiyetin, dil görevi performansında farklılıklara yol açmadığını; beyin ve dil gelişimindeki cinsiyet farklılıklarına dair kanıtların sınırlı olduğunu, eğer farklılık varsa bunun genellikle yaş ve diğer faktörlerden kaynaklanmış olabileceğini ileri sürmüştür. Bununla birlikte, Law ve diğerlerinin (2012) uzunlamasına yaptıkları çalışmada cinsiyet ile alıcı dil sözcük dağarcığında erkeklerin kızlardan daha avantajlı olduğunu göstermiştir. Cinsiyete yönelik bu farklı bulgular altında alıcı dil gelişimine yönelik bu farkın başka değişkenlerden kaynaklanmış olabileceğini düşündürmektedir. Bu çalışmada, çocukların cinsiyetlerinin Peabody resim kelime testinden elde ettikleri puanlar arasında fark yaratmadığı bulunmuştur ($P \geq 0.05$). Benzer sonuçların Peabody Kelime Resim Testi ile farklı örneklerde gerçekleştirilen çalışmalarda da (Erbay, Öztürk-Samur, 2010; Taner ve Başal, 2005; Yıldırım-Doğru vd., 2010) görülmüş olması bu çalışmayı desteklemektedir. Diğer taraftan Özkes'in İzmir Bölgesi örneğinde gerçekleştirdiği Peabody Resim Kelime Testi standardizasyonunu sonucuna göre de çocukların testten elde ettikleri toplam puanlarda cinsiyete yönelik bir fark olmadığı bulunmuştur. Bu bulgular, Vygotsky'nin dil gelişiminde olgunlaşmaya vurgu yapan genetik temelli yaklaşıma karşı koyduğu ve dilin ediniminde sosyo-kültürel yapıyı öncelendiği, çocuğun gelişimini eğitimle ve kendisini kuşatan kültürle ilişkilendirerek açıkladığı kuramsal temelde karşılık bulmaktadır (Erdener, 2009).

Sosyo kültürel kuram öğrenmenin sosyal bir bağlam içinde oluştuğunu ve bireyin çevrelerini hem etkileyebilen hem de çevrelerinden etkilenen aktif aktörlerdir. Bu durumda evdeki çocuk sayısının dolayısıyla kardeş ilişkilerinin özellikle erken yıllarda çocukların alıcı dil kelime bilgisine katkısı kaçınılmazdır. Bu görüşten hareketle bu çalışmada evdeki çocuk sayısının çocukların alıcı dil kelime bilgisinde fark yaratıp yaratmadığı incelenmiştir. Sonuçlar çocuk sayısının alıcı dil kelime bilgisinde fark yaratmadığını ($P \geq 0.05$) göstermektedir. Bunun örneklem grubundaki çocukların 80'inin tek çocuk olması (%62), ayrıca 105 (%81) çocuğun ilk çocuk olduğu düşünüldüğünde evde sosyal etkileşimin kelime dağarcığının gelişmesine etkisinin olamayacağı kabul edilebilir. Benzer şekilde Yıldırım Doğru ve diğ. (2010) yaptığı çalışmada evdeki çocuk sayısının çocukların sözcük dağarcığında fark yaratmadığı ($P \geq 0.05$) bulunmuştur. Öztürk (1995), araştırmasında okul öncesi eğitim kurumlarına giden ve gitmeyen çocukların kardeş sayılarının alıcı dil düzeyleri arasında fark olmadığını göstermiştir. Havron ve diğerleri (2019), rekabet nedeniyle çocuğun kendisinden büyük kardeşlerin sayısının sözel becerileri ile negatif ilişkili olduğunu ifade etmiş ve kardeşlerin cinsiyet ve yaş farkıyla dil becerisi arasındaki ilişkiyi incelemiş, ablası olan çocukların, abisi olanlara göre dil becerilerinin daha iyi olabileceğini söylemiş ancak sonuçlar kardeşler arasındaki yaş farkının dil becerileri ile ilişkili olmadığını ve cinsiyetle etkileşime girmediğini göstermiştir. Diğer taraftan, Çat Şahin'in (2009) da yaptığı çalışmada evdeki çocuk sayısının çocukların dil gelişimlerinin farklı testlerle ölçülmesi durumunda farklı sonuçlar bulunabileceği de görülmüştür. Özellikle tek çocuklu ailelerde evdeki sosyal etkileşim anne babalarla kurulmaktadır. Etkili ebeveyn iletişim ve etkileşimi ebeveynlerle kurulmakta ve ebeveynin eğitim durumunun bu etkileşimin niteliğinde belirleyici olacağı düşünülmektedir. Bu nedenle çocukların dil gelişimine anne baba eğitim düzeylerinin etkisi sıklıkla araştırma konusu (Dereli ve Koçak, 2005; Koçak vd., 2014; Çat Şahin, 2009) olmaktadır. Bu çalışmada da anne ve baba

eğitim düzeylerinin çocukların ölçülen alıcı dil puanları arasında farka neden olup olmadığı incelenmiş ve oluşan farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmüştür. Bu durumun çalışma grubu ebeveynlerinin eğitim düzeyi gruplarının lisans ve üstü eğitime sahip olmasından kaynaklanmış olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca ebeveyn eğitimlerinin çocuğa yansıma durumu da çocuğun dil gelişiminde önemli bir diğer parametredir. Ebeveynin çocukla dil gelişimi temelinde paylaştığı zaman, kurduğu nitelikli iletişim ve etkileşim de eğitim durumundan bağımsız olarak fark yaratabilecek bir durumdur. Bu nedenle ebeveyn eğitiminin çocukların dil gelişimindeki etkisi üzerine yapılan çalışmalarda farklı sonuçları görmek mümkündür. Koçak ve diğ. (2014) yaptığı çalışmada, anasınıfı çocuklarının resim isimlendirme puanlarında anne eğitiminin önemli bir farka neden olduğu bulunmuştur. Farkın üniversite mezunu anneler lehine, ortaokul mezunu anneler arasında olduğu belirlenmiştir. Yıldırım ve Koçak'ın (2016) yaptığı çalışmada anne babaların eğitim durumlarının 4-5 yaş grubu okul öncesi eğitim kurumuna devam etmeyen çocukların günlük kelime bilgisinde fark yaratıp yaratmadığını incelemiştir. Sonuçlar yüksek eğitim mezunu annelerin ve babaların çocukların kelime bilgilerinin diğer eğitim kademelerindeki anne babaların çocuklarının kelime bilgilerinden anlamlı derecede farklı olduğunu göstermiştir. Oysa bu çalışmada anne babaların eğitim durumlarının çocukların peabody resim kelime testinden aldıkları ölçülen alıcı dil puanlarında fark yaratmadığı ($P \geq 0.05$) bulunmuştur. İki çalışmanın bulguları arasındaki farkın, örneklem gruplarının okul öncesi eğitim kurumuna devam eden ve etmeyen çocuklardan oluşması nedeniyle olabileceği düşünülmektedir. Bu durum anne babaların eğitim durumlarından çok çocuklarıyla etkileşimlerinin niteliğinin araştırılmasının daha anlamlı olacağını düşündürmektedir. Pungello ve diğerleri (2009) Afro-Amerikan çocuklar ile Avrupalı Amerikalı çocukların ebeveynlerinin olumsuz müdahaleci ebeveynlik ve hassas ebeveynliğin çocukların dil gelişimleri üzerindeki etkisini incelemişlerdir. Sonuçlar, hassas ebeveynliğin önemini vurgulamakta ve olumsuz müdahaleci ebeveynlik ile dil gelişimi arasındaki ilişkinin aile bağlamına bağlı olabileceğini öne sürmektedir (Pungello vd., 2009).

Erken çocukluk döneminde çocuğun cinsiyetinin, anne baba eğitim düzeyinin, evde bulunan çocuk sayısının dil gelişimine etkisinin incelendiği çalışmalarda benzer sonuçlara ulaşmakla birlikte örneklem büyüklüğünün, çalışma grubunun ölçülmeyen diğer özelliklerinin, uygulanan testlerin çeşidi gibi değişkenlerdeki farklılıklar sonuçların da farklı çıkmasına neden olmaktadır. Ancak erken çocukluk eğitiminin dil gelişimi üzerindeki olumlu etkisi bilinmektedir. Bu nedenle okul öncesi eğitiminin dil becerileri üzerinde fark yaratıp yaratmadığı araştırma konusu olmuştur (Erdoğan vd., 2005; Keller vd., 2015; Taner ve Başal, 2005; Yıldırım ve Koçak, 2016). Araştırma bulguları erken çocukluk yıllarında okul öncesi eğitime devam etmenin alıcı ve ifade edici dil becerileri üzerinde olumlu yönde etkisi olduğunu göstermektedir. Ancak bu çalışmada okul öncesi eğitime devam edilen sürenin ölçülen alıcı dil gelişiminde farka neden olup olmadığı incelenmiştir. Okul öncesi eğitim ile ilgili verilerin, çocukların kurumsal eğitimden 3-6 yaşlar arasında yararlandıklarını göstermesi nedeniyle (MEB, 2022) yaşlara yönelik gruplama 1-12 ay ve 13-36 ay olarak yapılmıştır. Araştırma bulguları, okul öncesi eğitime 13-36 ay devam eden çocukların Peabody resim kelime testinden elde ettikleri puan ortalamalarının 1-12 ay devam eden çocukların puanlarından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermiştir ($P \leq 0.05$). Benzer şekilde Koçak ve diğerlerinin çalışmasında (2014) okul öncesi eğitime 1 yıl süresince bile devam eden çocukların devam etmeyenlere göre metinde aranan sözcüklere doğru cevap verme oranının önemli ölçüde artış gösterdiği görülmüştür. Önkol Şengül'un çalışmasında (2007), Türkçe dil kullanım becerileri ile okul öncesi eğitim kurumuna devam etme süreleri arasındaki ilişki incelenmiş ve okul öncesi eğitim kurumuna devam etme süresi arttıkça, Türkçe dil kullanım becerilerinin olumlu yönde geliştiği saptanmıştır.

Erken çocukluk yılları dil gelişiminin yaşa bağlı olarak hızlı bir artış gösterdiği bilinmektedir. Bu süreçte cümle yapıları karmaşıklaşır ve sözcük dağarcığı büyüklük, yer, miktar ve zaman kavramlarını ifade eden ilişkisel terimleri içerecek şekilde çeşitlenir (Johnston, 2010). Bu nedenle bu çalışma yaşa bağlı artıştan bağımsız olarak bu artışta fark yaratan cinsiyet, anne baba eğitim düzeyi, evdeki çocuk sayısı ve okul öncesi eğitime devam sürelerine bakılmış sonuç olarak benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Özellikle okul öncesi eğitimin ve bu eğitim süresinin alıcı dil gelişimlerinde yarattığı olumlu yöndeki fark düşünüldüğünde çocukların okul öncesi eğitimden ne kadar erken ve ne kadar uzun sürelerde yararlanması gerektiği görülmektedir.

Öneriler

Bu çalışmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki önerilere yer verilmiştir.

- Farklı okul öncesi eğitim kurumlarında yapılacak çalışmalarla alıcı dil gelişiminde kurumların uyguladıkları eğitim yaklaşımları arasında fark olup olmadığı incelenmelidir.
- Okul öncesi eğitimin tüm kesimlere ulaştırılması için farklı modeller geliştirilmelidir.
- Dil becerilerinin gelişimi bir süreçtir, erken yıllarda çalışmalar boylamsal araştırma yöntemleri kullanılarak yapılmalıdır.
- Farklı gelişim alanlarını dil gelişimine yönelik etkisi çalışmalıdır.
- Dil gelişimini ölçecek farklı test bataryaları geliştirilmelidir.
- Araştırmalarda dil becerilerinin gelişiminde etkisinin olabileceği düşünülen farklı değişkenlerin varlığı test edilmelidir.

Etik Bildirimi

Yapılan bu çalışma kapsamında etik kurul izni alınmıştır. Çalışmaya katılan ebeveynler ve çocuklara süreç hakkında bilgi verilmiştir. Araştırmaya katılımın zorunlu olmadığı, gönüllülük esasına dayandığı, bilgilerin gizlilik etik ilkesi çerçevesinde korunacağı, istedikleri zaman çalışmadan ayrılacakları hakkında açık bir şekilde bilgi verilmiştir. Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır. Tüm araştırmacılar çalışmaya eşit katkı sunmuştur.

Kaynakça

- Anastasi, A. (1958). *Differential psychology, 3rd ed.* Macmillan.
- Arriaga, R. J., Fenson, L., Cronan, T. & Pethick, S. J. (1998). Scores on the MacArthur communicative development inventory of children from low- and middle-income families. *Applied Psycholinguistics, 19*, 209-223.
- Aydoğan, Y. & Koçak, N. (2003). Okul öncesi çocukların dil gelişimine etki eden faktörlerin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi, 159*. http://dhgm.meb.gov.tr/yayimler/dergiler/milli_egitim_dergisi/159/aydogan-kocak.htm
- Bekir, H. Ş. (2004). *Almanya'da okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş grubu Türk çocuklarına uygulanan dil eğitim programının dil gelişimine etkisi.* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.

- Benedict, H. (1979). Early lexical development: Comprehension and production. *Journal of Child Language*, 6(2), 183–200. <https://doi.org/10.1017/S0305000900002245>
- Berument, S. K. & Güven, A. G. (2013). Turkish expressive and receptive language test (TIFALDI): 1. Standardization reliability and validity study of the receptive vocabulary sub-scale. *Turkish Journal of Psychiatry*, 24, 192-201.
- Clair, M. C. St., Monaghan, P. & Christiansen, M. H. (2010). Learning grammatical categories from distributional cues: Flexible frames for language acquisition. *International Journal of Cognitive Science* 116, 341-360. <https://doi.org/10.1016/j.cognition.2010.05.012>
- Clark, D. M. & Wells, A. (1995). A cognitive model of social phobia. In R. G. Heimberg, M. R. Liebowitz, D. A. Hope, & F. R. Schneier (Eds.), *Social phobia: Diagnosis, assessment, and treatment* (pp. 69–93). The Guilford Press.
- Conti-Ramsden, G. & Durkin, K. (2012). Language development and assessment in the preschool period. *Neuropsychology Review*, 22, 384-401.
- Çat Şahin, A. (2009). *Okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 5-6 yaş grubu çocukların dil gelişimi ile annelerin okuma ilgi ve alışkanlıkları arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dereli, E., & Koçak, N. (2005). Okul öncesi eğitime devam eden 4-6 yaş arasındaki çocukların ifade edici dil düzeylerinin bakım tarzı ve anne-baba eğitim düzeyi açısından incelenmesi konya ili örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (14), 245-253.
- Dunn, L. M. & Dunn, L. (1959). *Manual for the peabody picture vocabulary test*. American Guidance Service.
- Erbay, F. & Öztürk-Samur, F. (2010). Anne ve babaların çocuk kitapları hakkındaki genel görüşleri ile çocukların alıcı dil gelişim düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Turkish Studies* 5(4), 1063-1073. DOI:<http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.1679>
- Erdener, E. (2009). Vygotsky'nin düşünce ve dil gelişimi üzerine görüşleri: piaget'e eleştirel bir bakış. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(1), 85-103.
- Erdoğan, Y. S., Bekir, A. H. Ş. & Aras, A. E. (2005). Alt sosyoekonomik bölgelerde ana sınıfına devam eden 5-6 yaş grubundaki çocukların dil gelişim düzeylerine bazı faktörlerin etkisinin incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14 (1), 231-246.
- Etchell, A., Adhikari, A., Weinberg, L. S., Choo, A. L., Garnett, E. O., Chow, H. M. & Chang, S. E. (2018). A systematic literature review of sex differences in childhood language and brain development. *Neuropsychologia*, 114, 19-31.
- Fisher, M. J. & Marshall, A. P. (2009). Understanding descriptive statistics. *Australian critical care*, 22(2), 93-97.
- Friedlander, B. Z. (1970). Receptive language development in infancy: Issues and problems. *Merrill-Palmer Quarterly of Behavior and Development*, 16(1), 7-51.
- Gershkoff-Stowe, L. & Hahn, E. R. (2013). Word comprehension and production asymmetries in children and adults. *Journal of Experimental Child Psychology*, 114(4), 489–509. <https://doi.org/10.1016/j.jecp.2012.11.005>

- Goldfield, B. A., & Reznick, J. S. (1990). Early lexical acquisition: Rate, content, and the vocabulary spurt. *Journal of Child Language*, 17(1), 171–183. <https://doi.org/10.1017/S0305000900013167>
- Goldin-Meadow, S., Seligman, M. E., & Gelman, R. (1976). Language in the two-year-old. *Cognition*, 4(2), 189–202. [https://doi.org/10.1016/0010-0277\(76\)90004-4](https://doi.org/10.1016/0010-0277(76)90004-4)
- Havron, N., Ramus, F., Heude, B., Forhan, A., Cristia, A., Peyre, H. & EDEN Mother-Child Cohort Study Group. (2019). The effect of older siblings on language development as a function of age difference and sex. *Psychological Science*, 30(9), 1333-1343.
- Hoff, E. (2013). *Language Development*. Cengage Learning.
- Johnston, J. (2010). Factors that influence language development. *Encyclopedia on early childhood development [online]*, 1-6.
- Katz, J., Onen, F., Demir, N., Uzlukeya, A. & Uludag, P. (1974). Peabody picture word test form B. *Hacettepe Bulletin of Social Sciences and Humanities*, 6(1-2), 129-140.
- Keller, K., Troesch, L. M. & Grob, A. (2015). First-born siblings show better second language skills than later born siblings. *Frontiers in psychology*, 6, 705.
- Koçak, N., Ergin, B. & Yalçın, H. (2014). 60-72 aylık çocukların Türkçe dil kullanımı düzeyleri ve etki eden faktörlerin incelenmesi. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2014(4), 100-106.
- Kuhl, P. K., & Meltzoff, A. N. (1997). Evolution, nativism, and learning in the development of language and speech. In M. Gopnik (Ed.), *The Inheritance and Innateness of Grammars* (pp. 7–44). Oxford University Press.
- Law, J., Rush, R., Parsons, S., & Schoon, I. (2013). The relationship between gender, receptive vocabulary, and literacy from school entry through to adulthood. *International Journal of Speech-Language Pathology*, 15(4), 407-415.
- Letts, C., Edwards, S., Schaefer, B. & Sinka, I. (2014). The new reynell developmental language scales: descriptive account and illustrative case study. *Child Language Teaching and Therapy*, 30(1), 103–116. <https://doi.org/10.1177/0265659013492784>
- Levey, S. & Polirstok, S. (2011). *Language development: understanding language diversity in the classroom*. SAGE Publications
- Maccoby, E. E. & Jacklin, C. N. (1974). *The psychology of sex differences*. Stanford University Press.
- Maccoby, E. E. (Ed.). (1966). *The development of sex differences*. Stanford University Press.
- Marton, K, Abramoff, B. & Rosenzweig, S. (2005). Social cognition and language in children with specific language impairment (SLI). *Journal of Communication Disorders*, 38(2), 143-162.
- Mcmurray, B. & Aslin, R. (2005). Infants are sensitive to within-category variation in speech perception. *Cognition* 95(2), 15-26.
- Marton, K., Abramoff, B. & Rosenzweig, S. (2005). Social cognition and language in children with specific language impairment (SLI). *Journal of communication disorders*, 38(2), 143-162.
- MEB (Millî Eğitim Bakanlığı). (2022). Millî eğitim istatistikleri örgün eğitim 2021/2022. https://sgb.meb.gov.tr/www/icerik_goruntule.php?KNO=460

- Okalidou, A., Syrika, A., Beckman, M. E. & Edwards, J. R. (2011), Adapting a receptive vocabulary test for preschool-aged Greek-speaking children. *International Journal of Language & Communication Disorders*, 46, 95-107. <https://doi.org/10.3109/13682821003671486>
- Öner, N. (1997). *Türkiye'de kullanılan psikolojik testler: Bir başvuru kaynağı*. Boğaziçi Üniversitesi.
- Öner, N. (2008). *Türkiye'de kullanılan psikolojik testler bir başvuru kaynağı (2. Basım)*. Boğaziçi Yayınları.
- Önkol Şengül, F. L. (2007). *Türkçe ve ikinci dilde okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaş çocuklarının Türkçe dil kullanım becerilerinin incelenmesi*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
- Özekes, M. (2013). Peabody Resim Kelime Testi 3 01 3 12 Yaş Aralığı İzmir Bölgesi Standardizasyonu Çalışması. *Ege Eğitim Dergisi*, 14(1), 90-107.
- Özekes, M. (2016). Peabody Resim Kelime Testi III (R) 4 yaş ve 5 yaş Çocuklar İçin İzmir Bölgesi Standardizasyonu Çalışması. *Ege Eğitim Dergisi*, 17(1), 272-295.
- Özgüven, İ. E. (1998). *Psikolojik Testler*, PDREM.
- Öztürk, H. (1995). *Okul öncesi eğitim kurumlarına giden ve gitmeyen ilkökul birinci sınıf öğrencilerinin alıcı ve ifade edici dil düzeyleri*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Pungello, E. P., Iruka, I. U., Dotterer, A. M., Mills-Koonce, R., & Reznick, J. S. (2009). The effects of socioeconomic status, race, and parenting on language development in early childhood. *Developmental Psychology*, 45(2), 544-557. <https://doi.org/10.1037/a0013917>
- Ryan, A. & Gibbon, F. & O'Shea, A. (2015). Expressive and receptive language skills in preschool children from a socially disadvantaged area. *International Journal of Speech-Language Pathology*. 18, 1-12
- Schipke, C. & Kauschke, C. (2011). Early word formation in German language acquisition: A study on word formation growth during the second and third years. *First Language*. 31, 67-82.
- Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics (6th ed.)*. Pearson.
- Taner, M. & Başal, H. A. (2005). Farklı sosyoekonomik düzeylerde okulöncesi eğitimi alan ve almayan ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin dil gelişimlerinin cinsiyete göre karşılaştırılması. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 395-420.
- Thordardottir, E., Weismer, E. S. & Evans, J. (2002). Continuity in lexical and morphological development in Icelandic and English-speaking 2-year-olds. *First Language*. 22. 3-28.
- Ural, A. & Kılıç, İ. (2011). *Bilimsel araştırma süreci ve SPSS ile veri analizi*. Detay.
- Walker, D., Greenwood, C., Hart, B. & Carta, J. (1994). Prediction of school outcomes based on early language production and socioeconomic factors. *Child development*, 65(2), 606-621.
- Wiig, E. H., Secord, W. A. & Semel, E. (2004). *Clinical evaluation of language fundamentals preschool (2th. edition)*. Harcourt Assessment.
- Yıldırım, A. & Koçak, N. (2016). Okul öncesi eğitim kurumlarından yararlanmayan 4-5 yaş çocuklarının dil gelişimini etkileyen faktörlerin incelenmesi. *Eğitim, Bilim ve Teknoloji Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 133-143.

Yıldırım-Doğru, S. S., Alabay, E. & Kayılı, G. (2010). Normal gelişim gösteren ve öğrenme güçlüğü olan çocukların sözcük dağarcığı ile dili anlama düzeylerinin belirlenmesi. İlköğretim Online 9(3), 829-840.